23 **t** har bst endast på v. sidan om hst. Möjligen har ristningen på detta ställe varit vittrad och svårläst. 52 **u** är inskriftens sista runa, enligt träsnittet. L 590 ändrar 22—26 **-tain** till **stain** och supplerar det sista ordet: **bru***þur*. — Ornamentiken är mycket egendomlig. Man undrar, om den har blivit riktigt återgiven på träsnittet.

Om namnet *Anundr* se Sö 190, om *Tosti* Sö 254 och U 232, om *Ali* eller *Alli* U 194.

507. Broby, Kårsta sn. Nu vid Kårsta kyrka.

Pl. 100.

Litteratur: Handlingar i ATA; Stockholms Tidningen 19/9 1939.

Fragment av en runsten, funnet år 1939 vid Broby tegelbruk. Det hade legat som grundsten i en tegellada och efter dennas rivning i många år legat i en skrothög vid tegelbruket. Det blev 1939 fört till kyrkan och uppställdes på kyrkogården, lutande mot kyrkogårdsmuren, omedelbart t. h. om huvudingången.

Vitgrå, kvartsrik, mycket grovkornig granit. 0,62 × 0,66 m. Ytan är mycket ojämn. Ristningen är trots detta tämligen djup.

Inskrift:

... ia - t - mlʀ
5

Till läsningen: Bst i 2 **a** är nästan vågrät. Av runan 3, som sannolikt har varit ett **s**, finnas två lodräta stavar; av mellanstapeln finnas inga säkra spår. R. 5 har sannolikt varit **b**, men endast hst är tydlig. Av sista runan 8 **ʀ** finnes övre delen av hst och v. bst bevarade.

Inskriften har förmodligen utgjorts av hela runraden. Vad stenen har haft för uppgift, är svårt att säga. Möjligt är även, att fragmentet är en del av en runsten av samma art som U 483.

508. Gillberga, Lövstalund, Kårsta sn.

Pl. 103.

Litteratur: Handlingar i ATA 1939; Dagens Nyheter 5/8 1939; Stockholms Tidningen 19/8 1939; S. B. F. Jansson i Fornvännen 1942, s. 225.

Äldre avbildning: S. B. F. Jansson foto 1939 (ATA; a. a. s. 225).

Runstenen blev funnen år 1939 i en åker på Gillberga ägor, 100 m. rakt V om den punkt vid landsvägen Kårsta—Närtuna, där avtagsvägen till lägenheten Lövstalund utgår. V om åkern ligger en skogbeväxt beteshage, som här med en kil skjuter in i åkergärdet.

Stenen låg i åkern med den ristade sidan nedåt. Då den var till hinder för åkerbruket, sprängde markägaren sönder den med dynamit. När sedan bitarna plockades upp, upptäcktes det, att på undersidan funnos runor. Lektor M. Ålander, Härnösand, som vistades i trakten, lät hopplocka de omkring 30 bitarna och anmäla fyndet för Riksantikvarien. Av stenens läge framgick, att den ristade sidan hade varit vänd mot NV.

Genom Riksantikvariens försorg blev den söndersprängda stenen lagad och rest vid dikeskanten 2 m. S om fyndplatsen med ristningsytan vänd mot landsvägen.

Rödgrå granit. Höjd 1,64 m. (över nuvarande markytan 1,57 m.), största bredd 1,15 m. Ristningens höjd 1,36 m., bredd 0,70 m. Ytan är ganska ojämn. Ristningen är ojämnt huggen, delvis djupt, delvis ganska grunt. Själva ristningslinjerna äro smala. På h. sidan nedtill är ristningen förstörd.

Inskrift:

ikiluk × uk × af × riþ × þaʀ × litu × risa × stin × þina + iftiʀ × - a - - bi - rn faþur × sin × kuþan × uk
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

× ragni × þu × biku × i × l - - - -
65 70 75

Ingilaug ok Afrið þaʀ letu ræisa stæin þenna æftiʀ . . . -biorn, faður sinn goðan, ok Ragni. Þau byggu i . . .

»Ingelög och Åfrid de läto resa denna sten till minne av . . . -björn, sin gode fader, och Ragne. De bodde i . . .»

Till läsningen: 1 **i** skall med säkerhet uppfattas som en runa, icke som ett ramstreck som begränsar runslingan. Jfr U 502 och U 518. Intet sk finnes framför 1 **i**. 2 **k** är icke stunget; icke heller 6, 55, 70 **k**, 22, 27, 33 **i**. 64 **g** är stunget med ett kort, lodrätt streck. Nedanför bst i 4 **l** finnes en parallell, svag fördjupning, som dock ej är huggen. Runan ger därför först intryck av **o**. Efter 10 **f** ett sk, som synes vara hugget; dock ej fullt säkert. Hst i 32 **a** är förstörd. Bst i 34 **f** äro till större delen förstörda. Förstörd är även hst och v. bst i 37 **ʀ**; endast h. bst återstår tydlig. 39 **a** är säkert. Där framför finnes nedre delen av en hst i behåll; denna står så nära det föregående skiljetecknet ×, att någon bst på v. sidan icke kan ha funnits. Runan 38 kan sålunda icke ha varit **t** eller **m**, icke heller **h** eller **n**; **þ** är icke heller möjligt, då nedre delen av bst ovillkorligen skulle ha funnits kvar; avståndet till det följande **a** utesluter också **f**. Möjligheterna begränsas därmed till **i**, **k** och **l**. Efter 39 **a** följer på tämligen stort avstånd nedre delen av en rak runstav. Inga spår av bst äro bevarade. Därefter en runa (41), som torde ha varit **l** eller **n**; på h. sidan finnes nämligen en fördjupning, som synes vara rest av en bst. 42—43 **bi** äro säkra; likaså 45—46 **rn**. Däremellan är plats för en runa (44), sannolikt **a**, som nu är helt borta. Något sk efter 46 **n** finnes icke. Den följande delen av inskriften i den h. runslingan äro fullt klara, t. o. m. 74 **l**. Denna runa är mycket tydlig; varken **t** eller **u**, **r**, **þ** kunna komma i fråga. Av de följande runorna, som torde ha varit fyra, finnas endast mindre spår. Ingen enda kan med någon säkerhet fastställas. Av hst i r. 75 finnes ungefär $^1/_3$ i behåll. Längre ned finnas ett par rester av raka staplar, som kunna förmodas ha tillhört runorna 77 och 78. Mellan r. 75 och r. 77 finnes plats för en runa, som emellertid är spårlöst förstörd.

Stenen är, ovanligt nog, rest av två kvinnor till minne av deras fader. Om kvinnonamnet *Ingilaug* se U 117, om *Afrið* se U 52. Fadern har haft ett namn med efterleden *-biorn*; förleden är tyvärr förstörd. Efter minnesformelns slut kommer tillägget: *ok Ragni*. Meningen är tydligen, att Ragne har deltagit med Ingelög och Åfrid i resandet av minnesvården. Säkerligen har han icke varit broder till dem och son till den döde, ty då skulle han icke ha nämnts på detta sätt i ett tillägg, utan i inskriftens början tillsammans med sina systrar. — Om namnet *Ragni* se U 376.

Pronomenet *þau* i den sista satsen *þau byggu i . . .* åsyftar, utom Ingelög och Åfrid, åtminstone den ena av de båda män, som omtalas i inskriften, säkerligen Ragne, möjligen både Ragne och den döde, över vilken stenen är rest. Inskriftens sista ord har varit ett ortnamn, som har börjat på *L-*. Gården eller byn bör rimligtvis ha legat på icke alltför stort avstånd från den plats, där stenen restes. Den enda bebyggelse, som i så fall kan komma i fråga, är — såsom redan antagits av S. B. F. Jansson — byn Ledinge, belägen $3^1/_2$ km. S om Kårsta kyrka och 5 km. från runstenens plats. Om namnet Ledinge se C. I. Ståhle, *Studier över de svenska ortnamnen på -inge* (1946), s. 378 f.

Ristningen tillhör de s. k. oornamenterade stenarnas grupp. Inskriften är infattad i ett enkelt band, utan utsmyckning, som är lagd i två parallella slingor. Jfr U 336, 490 och 518.

Upptill, mellan de två runslingorna, är stenen prydd med ett manshuvud, på den plats, där annars ett kors brukar vara (t. ex. U 490 och 518). Teckningen är utförd med svagare linjer än runorna, och vissa detaljer äro därför något osäkra. Framför allt är huvudets avslutning nedåt, munnen och hakan, oklar. Tvärs över pannan går en linje, som åt sidorna synes avslutas i spiraler. Detta är tydligen nederkanten av den toppformiga mössa eller hjälm, som kröner huvudet. Manshuvudet är utan direkt motstycke i samtida runristningar i Uppland. Det har en viss, ehuru icke stor, likhet med de starkt stiliserade figurer, som förekomma på tre sörmländska runstenar: Sö 112, 167 och 367. Framför allt saknas den karakteristiska bandflätning, som på dessa nedtill avslutar huvudet. Visserligen är stenens yta här ganska sliten, men hade en sådan flätning en gång funnits, skulle säkerligen några spår av linjerna ha funnits kvar. Om detta stiliserade människoansikte, som har talrika motsvarigheter särskilt på danskt område, se särskilt E. Moltke i *Nordisk tidskrift* 1934, s. 432 f. och i *Danmarks Runeindskrifter*, Text, sp. 850. Att huvudet på U 508 skulle ha haft en avskräckande innebörd, förefaller föga sannolikt. Större likhet har teckningen på U 508 med sådana figurframställningar som på Sö 86 och framför allt på Sö 175. På båda dessa återfinnes de rakt utstående, med spiraler avslutade knävelborrarna, på Sö 175 också det toppformiga huvudet. Då manshuvudet på U 508 intager samma plats som korset på närstående ristningar (t. ex. U 490 och 518), skulle man kunna förmoda, att det avser att vara en Kristusbild. Man skulle emellertid i så fall vänta en gloria över huvudet som det mest nödvändiga attributet för att ange gudomligheten. Men av en sådan finns icke någon antydan. Jfr Jellinge-stenens välkända Kristusbild. Figuren på U 508 gör i själva verket snarast intryck av att vara ett försök till realistisk människoteckning. Härpå tyder framför allt det stora munskägget och den toppformiga hjälmen.

509. N. Hall, Kårsta sn.

Pl. 104.

Litteratur: D 2:170. UFT h. 4 (1875), s. 40; E. Brate, Anteckningar 1914 (ATA).
Äldre avbildningar: Dybeck a. a.; Brate foto 1914 (ATA).

Ristningen finnes på ett stenblock, som ligger ungefär 1½ km. NÖ om N. Hall, omkring 1 200 m. NÖ om den punkt, där vägen till Kårsta tar av från landsvägen Stockholm—Norrtälje, 150 m. Ö om denna landsväg och 5 m. S om avtagsvägen till Beateberg. Blocket är beläget i södra kanten av en lövskogsklädd betesmark. Söderut utbreder sig ett numera uppodlat fält, tidigare ängsmark, som kallas Starrbotten. Ristningen är vänd mot S, sålunda från Beatebergsvägen. På norra sidan av denna väg finnas rester av ett gravfält. Åtminstone två gravhögar finnas här, den ena med en vacker stenkedja. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Penningby».

Ristningen betecknas som »nyfunnen» hos Dybeck, och platsen beskrives sålunda: »En vacker ristning i en vräksten, som ligger i gärdesgården mellan Starrvreten och Ängshammarvreten, en åttondels mil öster ut från n. Hall.»

Ristningen börjar 0,55 m. från marken. Dess höjd är 1,15 m., dess bredd 1,27 m. Ytan, som lutar i ung. 45° vinkel mot marken, är tämligen slät. Ristningen är något ojämn, men i stort sett tillräckligt tydlig.

Inskrift:

alkautr × lit stain ᛁ hakua iftiʀ þurkarʀ faþurʀ sin × aukitil × bruþurʀ sin
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Algautr let stæin haggva æftiʀ Þorgæiʀ, faður sinn, ok Kætil, broður sinn.

»Algöt lät hugga stenen efter Torger, sin fader, och Kättil, sin broder.»